
Analiza statistică privind impactul religiei asupra satisfacției vieții populației

Prof. univ. dr. Tudorel ANDREI

Lector univ. dr. Claudiu HERȚELIU

Drd. Bogdan Vasile ILEANU

Academia de Studii Economice, București

Abstract

Articolul își propune să testeze (utilizând tehnici cantitative) câteva elemente de comportament religios ocazionat de marile sărbători religioase. Informația statistică disponibilă este bazată pe un sondaj statistic reprezentativ la nivelul populației adulte neinstituționalizate din România. Cercetarea în teren a avut loc în luna noiembrie 2010 și a presupus aplicarea unui chestionar printr-un interviu față în față la domiciliul respondenților.

Cuvinte cheie: religie, metode cantitative, mari sărbători religioase

Studiul academic al religiilor nu vizează exclusiv abordări teologice (metafizice), ci din perspectivă interdisciplinară, combinând elemente de antropologie, sociologie, psihologie, filosofie, istorie cu religia și economie, acestea se referă la probleme dintre cele mai diverse ale fenomenului religios și a implicațiilor acestuia asupra unor aspecte legate de economie, politică etc. Precizăm în acest sens o serie de studii ce se referă la analiza relației dintre religie și partidele politice (Stan 2007), dintre etnicitate și politica electorală (Birnic 2007), implicațiile reprezentării etnice în parlamentele naționale asupra stabilității politice dintr-o regiune (Cox 1997), impactul fracționării etnice asupra stabilității politice (Alesina 2003) implicațiile economice a luării în considerare a factorilor etnici și religioși în decizia de căsătorie a unei persoane (Bisin 2000) etc. Un aspecte importante în cercetarea fenomenului religios, privește analiza cauzală care există, între practica fenomenului religios, etica în afaceri și dezvoltarea economică a unei țări (Mangeloja 2005). Cercetarea cantitativă ale fenomenului religios, privește în egală măsură, analiza implicațiile acesteia asupra gradului de satisfacție al persoanelor sau grupurilor de persoane (Dehejia 2007, Putnam 2000, Iannaccone and Berman 2000, Lelkes 2006 etc.).

Organizare și metodologie

Rezultatele obținute au la baza prelucrarea unei baze de date constituite în urma aplicării unui chestionar statistic la nivelul unui eșantion statistic reprezentativ la nivel național. Eșantionul este constituit din 1003 persoane. Aplicarea chestionarului în teritoriu s-a realizat de către Institutul Național de Statistică (prin Centrul Național de Pregătire în Statistică). Se prezintă distribuția eșantionului și a populației României pe mediul urban și rural.

Comparații între structura eșantionului utilizat în cercetarea noastră și elemente publicate de statistica oficială

Tabel 1

Mediul de rezidență	Procente (%)	
	Eșantion	Anuarul Statistic al României - 2009
Urban	59.8	55.0
Rural	40.2	45.0

Eșantionul a fost localizat în 142 de localități din 41 de județe și cele 6 sectoare ale Municipiului București. S-a asigurat astfel – cu ajutorul EMZOT – o distribuție echilibrată pe întregul teritoriu al țării și, pe cale de consecință, o bună reprezentativitate.

Se evaluează în ce măsură există diferențe între diverse categorii de persoane în raport cu semnificația marilor sărbători. În cadrul chestionarului a fost inserată o întrebare pentru a evalua semnificația marilor sărbători religioase. Evaluarea opiniei în raport cu acest subiect se realizează pe o scală de măsură cu șase valori ce sunt definite astfel: 1 – niciodată, 2 – mai rar, 3 – câteodată, 4 – des, 5 – întotdeauna și 0 – nu este cazul. În cadrul studiului sunt avute în vedere zece semnificații importante ale marilor sărbători religioase. Acestea sunt grupate pe următoarele categorii:

- (1) **activități religioase** (meditație religioasă și spirituală, spovedanie, participare la slujbe (servicii) religioase, daruri și alte fapte bune);
- (2) **activități de socializare** (mese festive, petreceri împreună cu persoanele apropiate, reuniuni familiale extinse);
- (3) **activități comerciale și de relaxare** (reînnoirea garderobei, cheltuieli suplimentare, perioade excelente pentru odihnă și relaxare).

Prelucrarea fiecăreia din cele zece serii de date se realizează în următoarele situații:

- la nivelul întregii populații;
- la nivelul persoanelor care au declarat că țin post și al persoanele care nu țin post;
- la nivelul persoanelor care se declară practicante religioase și la nivelul persoanelor care nu se declară religioase.

În tabelul 2 se prezintă distribuția răspunsurilor pentru cele zece variabile la nivelul întregii populații din cadrul eșantionului.

Distribuția răspunsurilor privind semnificația marilor sărbători religioase

Tabelul 2

	1	2	3	4	5	0	Media
Activități religioase							3.27
Meditație religioasă și spirituală	10.5	16.6	23.0	15.7	31.2	2.8	3.42
Spovedanie	20.2	18.2	18.0	10.7	17.3	15.5	2.84
Participare la slujbe (servicii) religioase	5.9	21.1	22.3	17.5	30.3	3.0	3.47
Daruri și alte fapte bune	5.1	17.0	36.1	21.1	16.9	3.8	3.29
Activități de socializare							3.26
Mese festive	8.0	19.8	28.6	19.7	20.1	3.7	3.25
Petrecheri împreună cu persoanele apropiate	7.5	18.3	27.0	22.7	20.4	4.1	3.31
Reuniuni familiale extinse	8.1	20.6	26.8	20.8	18.8	4.9	3.23
Activități comerciale și de relaxare							2.89
Reînnoirea garderobei	23.2	42.4	16.8	5.8	5.3	6.7	2.23
Cheltuieli suplimentare	11.0	22.0	25.9	16.1	20.7	4.3	3.14
Perioade excelente pentru odihnă și relaxare	8.8	17.2	26.2	23.3	19.6	5.0	3.29

Rezultatele de mai sus scot în evidență semnificația aparte a sărbătorilor religioase pentru activitățile de socializare și pentru cele religioase. În cadrul activităților religioase se remarcă participarea la slujbele religioase și meditația religioasă și spirituală în perioada marilor sărbători religioase. Trebuie remarcat că în preajma marilor sărbători numai o mică parte a populației își înnoiește garderoba. În schimb perioada marilor sărbători reprezintă un prilej de odihnă și relaxare.

Se evaluează separat semnificația marilor sărbători religioase pentru persoanele care au ținut sau nu post. Din totalul persoanelor intervievate au precizat că au ținut post (complet sau incomplet) 52.7%. Pentru această categorie de persoane se evaluează în ce măsură practică anumite categorii de

posturi. Rezultatele scot în evidență o categorie importantă de persoane care practică posturile bisericesti.

Evaluarea posturilor persoanelor care au declarat că țin post

Tabelul 3

	Niciodată	Rar	Ocazional	Des	Întotdeauna	Nu este cazul
Post clasic (nu negru, fără carne/ bautura/ lapte etc)	10.7	14.7	22.0	23.2	19.2	10.3
Post negru (cu băut băuturi nealcoolice)	55.1	17.8	8.6	8.4		10.0
În zilele de Miercuri și de Vineri	4.9	12.1	21.1	29.8	21.7	10.3
Postul Paștelui	0.4				76.4	23.2
Postul Crăciunului	0.4				76.1	23.5
Alte posturi	15.7	14.7	22.3	7.8	19.1	20.3

Pentru a stabili dacă între persoanele care țin sau nu post există diferențe semnificative în perceperea semnificației marilor sărbători religioase se aplică ANOVA. Se compară mediile pentru fiecare din cele zece variabile înregistrate la nivelul persoanelor care țin și care nu țin post. Mediile pentru cele două grupe de persoane, valoarea statisticii F și decizia testului sunt prezentate în continuare.

ANOVA pentru a stabili dacă există diferențe între persoanele care țin și nu țin post

Tabelul 4

	Media la nivelul persoanelor care tin post	Media la nivelul persoanelor care nu tin post	Valoarea statisticii F	Decizia testului
Activitati religioase				
Meditație religioasă și spirituală	3.75	2.79	99.6	Exista diferente semnificative
Spovedanie	3.47	2.09	209.4	Exista diferente semnificative
Participare la slujbe (servicii) religioase	3.89	2.77	167.8	Exista diferente semnificative
Daruri și alte fapte bune	3.35	2.99	19.1	Exista diferente semnificative
Activitati de socializare				
Mese festive	3.22	3.24	0.2	Nu exista diferente semnificative
Petrecheri împreună cu persoanele apropiate	3.29	3.38	1.0	Nu exista diferente semnificative
Reuniuni familiale extinse	3.22	3.20	0.02	Nu exista diferente semnificative
Reînnoirea garderobei	2.12	2.33	6.85	Exista diferente semnificative
Activitati comerciale si de relaxare				
Cheltuieli suplimentare	3.06	3.15	0.6	Nu exista diferente semnificative
Perioade excelente pentru odihnă și relaxare	3.39	3.31	0.7	Nu exista diferente semnificative

Rezultatele scot în evidență următoarele:

- pentru variabilele din categoria activităților religioase se observă diferențe semnificative între persoanele care tin și nu tin post;

- diferențele între cele două grupe de persoane numai sunt semnificative dacă sunt avute în vedere trei din cele patru variabile incluse în categoria activităților de socializare definite pentru perceperea semnificației marilor sărbători religioase;

- În raport cu cele două variabile incluse în categoria activităților comerciale și de relaxare nu există diferențe semnificative între cele două grupe de persoane.

În cadrul studiului a fost inserată o întrebare pentru a evalua în ce

măsură persoanele intervievate sunt sau nu practicante religioase (practica religioasă constă în frecventarea bisericii, trăirea conform principiilor bisericii, donații bănești etc.). Distribuția răspunsurilor la această întrebare se prezintă în tabelul următor. Rezultatele obținute scot în evidență o pondere însemnată a persoanelor care practică religia.

Distribuția persoanelor în raport cu practicarea religiei

Tabelul 5

Varianta de raspuns	Da	Nu
Ponderea (%)	55.1	44.9

S-a analizat semnificația marilor sărbători religioase pe cele două grupe de persoane: care sunt practicante ale religiei (55.1%) și care nu sunt practicante ale religiei (44.9%). Pentru fiecare caracteristică se calculează nivelul mediu al aprecierilor și valoarea statisticii F calculată pentru a verifica dacă cele două medii sunt egale.

ANOVA pentru a stabili dacă există diferențe semnificative între persoanele care practica și nu practica religia în perceperea marilor sărbători religioase

Tabelul 6

	Media la nivelul persoanelor care practica	Media la nivelul persoanelor care nu practica	Valoarea statisticii F	Decizia testului
Activități religioase				
Meditație religioasă și spirituală	3.88	2.25	166.9	Exista diferențe semnificative
Spovedanie	3.36	2.64	128.2	Exista diferențe semnificative
Participare la slujbe (servicii) religioase	4.08	2.94	341.6	Exista diferențe semnificative
Daruri și alte fapte bune	3.44	3.27	40.9	Exista diferențe semnificative
Activități de socializare				
Mese festive	3.17	3.27	1.3	Nu exista diferențe semnificative
Petrecri împreună cu persoanele apropiate	3.19	3.45	8.7	Exista diferențe semnificative
Reuniuni familiale extinse	3.20	3.19	0.08	Nu exista diferențe semnificative
Reînnoirea garderobei	2.06	2.37	15.5	Exista diferențe semnificative
Activități comerciale și de relaxare				
Cheltuieli suplimentare	3.06	3.12	0.4	Nu exista diferențe semnificative
Perioade excelente pentru odihnă și relaxare	3.33	3.36	0.1	Nu exista diferențe semnificative

Rezultatele prezentate permit formularea următoarelor comentarii:

1. pentru variabilele din categoria activităților religioase se observă diferențe semnificative între persoanele care s-au declarat practicante și nu a religiei în sensul definiției date în cadrul chestionarului;

2. la două din cele patru variabile incluse în categoria activităților de socializare sunt diferențe semnificative între cele două grupe de persoane. În general, persoanele care nu sunt practicate religioase alocă o importanță mai mare petrecriilor cu persoanele apropiate și reînnoirii garderobei în perioada marilor sărbători religioase. În schimb, practica meselor festive și a reuniunilor de familie sunt întâlnite la ambele categorii de persoane în egala măsură;

3. în raport cu cele două variabile incluse în categoria activităților

comerciale și de relaxare nu există diferențe semnificative între cele două grupe de persoane.

Concluzii

Rezultatele scot în evidență diferențe semnificative între persoanele care țin și nu țin post în raport cu caracteristici ce țin de activități religioase în perceperea marilor sărbători religioase. Diferențe semnificative între cele două grupe de persoane nu sunt observate dacă sunt avute în vedere activitățile de socializarea, cele comerciale și de relaxare.

Diferențe semnificative sunt și între persoanele care practică și nu practica religia în raport cu anumite variabile folosite pentru evaluarea semnificației marilor sărbători religioase. Între cele două categorii sunt diferențe semnificative în raport cu: meditație religioasă și spirituală, spovedanie, participare la slujbe (servicii) religioase, daruri și alte fapte bune, petreceri împreună cu persoanele apropiate și reînnoirea garderobei.

Bibliografie

- Alesina, Alberto, Arnaud Devleeschauwer, William Easterly, Sergio Kurlat, and Romain Wacziarg. "Fractionalization." *Journal of Economic Growth*. 8 (2003):155–194.
- Berman, Eli, 2000. Sect, subsidy, and sacrifice: an economist's view of ultra-orthodox Jews. *Quarterly Journal of Economics* 115 (3), 905–953
- Birnir, Jóhanna Kristín. (2004-a). "Stabilizing party systems and excluding segments of Society? The effects of formation costs on new parties in Latin America." *Studies in Comparative International Development*. 39(3): 3–28.
- Birnir, Jóhanna Kristín. (2004-b) "Institutionalizing the party system." in Henry Carey, eds., *Romania since 1989; Politics, Economics and Society*. . Lexington, MA: Lexington Books. pp 105-22.
- Birnir, Jóhanna Kristín. (2005). "Public venture capital and party institutionalization." *Comparative Political Studies*. 38(8): 915–38.
- Birnir, Jóhanna Kristín, and Donna Lee Van Cott. (2007). "Disunity in diversity: Party system fragmentation and the dynamic effect of ethnic heterogeneity on Latin American legislatures." *Latin American Research Review*. Vol. 42(1).
- Birnir, Jóhanna Kristín. (2007). *Ethnicity and Electoral Politics*. Cambridge and New York: Cambridge University Press.
- Bisin, Alberto and Thierry Verdier (2000), "Beyond the Melting Pot: Cultural Transmission, Marriage, and the Evolution of Ethnic and Religious Traits", *Quarterly Journal of Economics*, 115(3), 955–988.
- Iannaccone, Laurence R., 1992. Sacrifice and stigma: reducing free-riding in cults, communes, and other collectives, *Journal of Political Economy* 100 (2), 271–291.